

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

O lămurire

Cititorii lui *Ovidiu*, cari ne urmăresc de atâția ani de zile, văzând întârzierea neobicinuită în aparițiunea acestui număr, vor fi perdut negreșit răbdarea și vor fi exclamat decepționați: s'a dus și «Ovidiu»!

Nu'i de loc de mirare să se întâmple și una ca asta, în țara noastră mai cu seamă, unde literatura suferă de anemie și de lipsă de medici curanți.

Diagnosticul acestei boale e lesne de stabilit, dacă ne vom raporta la lipsa de solidaritate între acei puțini ce o reprezintă și la acei și mai puțini cari o susțin.

Primii nu sunt artiști desăvârșiți în ale căror producțiuni să se simtă pecetea talentului și nu se mențin de cât prin insulte; cei de al doilea socot ca un lucru de prisos hrana sufletească și astfel revistele serioase, a căror influență s'a resimțit în masele poporului, se văd nevoite să și întrerupă aparițiunea.

În ce ne privește fondarea acestui organ în 1898 am socotit-o ca o datorie sacră față de românii

mul din Dobrogea, unde nimeni nu se încumetase să se gândească a pune temelia unei tribune literare prin care să isbutească a forma gustul cetitului.

Forțe morale nu ne au lipsit nici odată, însuflețire, credință și bună voință așisderea.

Si în cursul acestor ani trecuți am avut pe lângă decepții și momente de înălțare sufletească, încurageri începând de la o Frunte Crăiască până la modestul învățător sau preot de la țară.

Mulțumită câtor-va suflete distinse am învins greutățile materiale și ne am menținut

Acum, la începutul anului al cincilea, ne întemeiam pe capitalul material al muncii noastre din anul trecut, ca să putem străbate întâiul semestru cu înlesnire fără să fim nevoiți să apelăm la sprijinul bunilor noștri abonați cari grație nobleței caracterului lor, ne au garantat totdeauna existența lui Ovidiu.

Dar ce se întâmplă? Câțiva buni prieteni în cuvântul căroră ne am încrezut și am deservit în urma recomandățiunei lor numeroși abonați, nu și-au îndeplinit la timp

datoria față de noi și astfel sursele în care contam ne au fost sustrase și un proverb glăsuște: *de unde iei și nu mai pui, se sfirșește.*

Intr'un cuvânt iată motivul întârzierii.

Trebue să o spunem însă spre știința tuturor că Ovidiu nu va dispărea chiar cu întâmplări de felul acestora cari cel mult nu pot contribui de cât la întârzierea apariției lui.

Dar fie și întârziat numărul de față suntem convinși că revederea aceasta a bunului prieten Ovidiu va pricinui bucurie în inimile cititorilor noștri de a căror iubire neam bucurat în tot d'auna

Literatura nu se scrie numai pentru prezent. ci ea are tot aceeași putere și pentru viitor.

Aceasta întru cât privește numărul de față ce trebuia să apară în Mai, iar cu No 4 pe Iunie sperăm să venim la curent, numai sprijinul bunilor noștri prieteni să nu ne lipsească.

Petru Vulcan.

VIEAȚA-I LUPTĂ....

E lumea rea?... Ori-cum să fie
N'ai împotrivă-i să te plângi:
Se plâng în contra lunei numai
Cei lași, nemernici și natângi.

Nici plânsul tău și nici blestemu-ți
Nu pot s'o schimbe,—e 'n zadar!
Și cine vrei să te 'nțeleagă?...
Vieața-i luptă: luptă dar!

ION N. ROMAN.

LITERATURA LA NOI

D-lui C. Abr.

— Se mai citește la noi? iată o întrebare ce și-o pun mulți. În adevăr de la o bucată de vreme asistăm la o criză—criză literară, scriitorii cei mai bătrâni nu dau semne de viață, scriitorii cei mai tineri au intrat în „valorile vieții” în această goană pentru existență, iar acei cari mai scriu sunt doar niște visători cari când o să vie la cruda realitate o să lese condeiul pe sama altora.

De la vorbele lui Eliade-Rădulescu „serietăți bătăi, numai serietăți” astăzi bătăii nu mai scriu pentru că au văzut că în țara Românească poți să fi ori-ce, însă numai literat nu.. Și atunci am asistat la intrarea în administrație, a multor poeți cari au lăsat muza cari nu le aducea nimic din contra îi mai costă bani în schimbul unei renumerațiuni budgetare mai grase.

În ce stare se află literatura noastră astăzi? care să fie cauza că nu se citește la noi? iată întrebările la care vom responde.

În literatura noastră am avut 2 școli, 2 curente; cea dintâia școală era școala „Junimea” din Iași înființată de un mănunchiu de tineri întorși din Apus de la isoarele germane și franceze în frunte cu D-nul Titu Liviu Maiorescu și Jaques Negruzzi. Fără îndoială în intervalul de la 1880 până la 1894 se citea, curentul Junimei era un curent sănătos, elementele din care se compunea erau elemente de vaoare. Acestei școli datorim minunatele basme și amintiri ale lui Creanga povestitorul din Humulești, scrierile filosofice ale lui Vasile Conta, satirile lui Eminescu, poeziile lui Alexandrii Naum și altele Pe lângă aceasta s'a făcut cunoscut publicului autori clasici, capo d'operele streine, D-l Maiorescu a redat în românește aforismele lui Schopenhauer P. Carp a tradus „Othelo” și „Macbetti” de Shakespeare, Negruzzi „Hoții” „Abala și amor” și exo de Schiller. Scheletii poeziile duioase ale fermecatorului Enrik Heine și altele; au venit apoi o serie de poeți tineri Duiliu Zamfirescu, Caragiale, Bengescu, Dabija N Gane cari toți au contribuit prin operele lor la ridicarea nivelului cultural și la îndemnul publicului pentru arta.

„Junimea” a rezolvat chestia ortografiei atât de încurcată; ea a dat un nou impuls criticei, grație D-lui Maiorescu.

Pe atunci curentul ardelenesc decerna «Magna cum laude» la toți poeții cari

faceau o opera naturală din nenorocire curentul ardelenesc ce există astăzi la noi în literatură, susține același lucru. O poezie în care nu se află un Mihaiu, un Ștefan cel Mare sau un alt erou — nu e o poezie bună. În contra acestei școli D-l Maiorescu prin articolele sale pline de adevăr și simțire făcea mult sânge rău partizanilor și atunci «Revista Contemporană» a luat naștere în Capitală sub direcția lui Gh. Sion și Petru (radișteanu. Publicul era pasionat, polemica continua până când «adevărul a triumfat în favoarea Junimei». Apoi a apărut «Revista Nouă» sub direcția D-lui Hajdău; în jurul ei s'au strâns talente viguroase, s'au strâns Al. Vlăhuță, Delavrancea Ionescu-Gion, Rădulescu-Niger, Ion Ghica, Dumitru A Sturdza. Paralel cu dansa apare «Literaturul» în care s'au ilustrat iarăși o serie de tineri talentați sub conducerea lui Macedonschy autorul frumoaselor poeme: «Noaptea de Februarie și Martie».

În prima perioadă de la fondarea «Convorbirilor literare» până la apariția revistelor tinere se citea — se citea pentru că ideile pentru cari se luptau erau idei mari și frumoase, apoi poezii mai tineri străluceau prin talentul lor, cei mai în vârstă ajungeau «apogeul prin operele lor sănătoase pentru tineret și al treilea punct publicul era mai pasionat pentru literatura românească, discuțiile literare îi atrăgeau, polemicele între «Contemporanul» și «Convorbiri» conduse de cei mai mari critici ai noștri Cherea Ion și Maiorescu litu făceau ca toți să se intereseze de ele. Mișcării acestei școli a curentului junimist și a curentului socialist se datorește începuturile unei adevărate critice. În această perioadă au apărut Criticile lui Gherea, Criticile lui Maiorescu, Teatrul lui Alexandri, Traducerile lui Naum, Teoria lui Roesler a lui Xenopol și altele. După 1890 au început a se mișca tineri, curentul social era în floare. Atunci au apărut «Adevărul literar» a lui Anton Bacalbașa, «Lumea noua literară» sub Nădejde 'on, apoi «Viața» revista lui Vlăhuța și Dr. Urechia, «Vatra» sub Slavici, Caragiale, Povestea vorbei sub Ion Gorun Arthur Stavri. În Iași a apărut «Arhiva» sub D-l A. Xenopol care a strâns sub steag pe Gh. Murnu A. C. Cuza, Sp. Hasnas I. Laur etc. apoi «Evenimentul literar» al D-nei Nădejde.

În această perioadă s'a dat lupta între revista «Viața» și revistele socialiste, «arta

pentru arta, „arta tendențioasă“, era atunci la modă.

Sau manifestat o serie de poeți și prozatori noi ca rtur Stavri, Ion Gorun, Haralamb Lecca, Radu Roseti, C. I. Notara, St. O. Iosif, Rădulescu-Niger, P. Vulcan, Ion N. Roman, A. Steuermann, și alții. Iar acum? acum nu se manifestează nici unul.

«Convorbirile» au colindat pe la Müller, Stork până ce au ajuns, din nou la Socecu, reviste tinere câte au apărut au murit, așa au dispărut «Florea Albastră» «Pagini literare» «Curierul literar» iar astăzi d'abia că se ține „Revista Idealistă Arhiva, „vidiu“ „Noua Viață“ „Rev. Poporului“.

Și cum voți să se scrie dacă poezii nu-s încurajați la noi în țară, *Academia Română* care are în cercul ei cei mai de valoare oameni de litere — ea care susține că încurajează literatura și arta a respins în aceasta sesiune de la premiul *Nasturel* pe Alex. Vlăhuță care se prezentase cu «*Selecția poeziilor sale*» și la premiul *Adamachi* pe Haralamb ecca pe motivul că «*Academia nu premiază niște romanțuri în versuri*». Iar premiul de 12.000 lei ce l'au luat Odobescu, Alexandri, Coșbuc—l'au luat de această dată un domn foarte necunoscut care are meritul — spuneau ziarele — că înjură pe fostul său ocrotitor. Dacă cea mai mare instituție culturală poate să invoace că poeziile lui Vlăhuța considerat ca demn urmaș a lui Eminescu sunt romanțuri și poeziile lui Haralamb Leca sunt periculoase atunci ce să mai zicem de ceilalți?

Dar la noi în țară «*eminamente agricolă*» s'au făcut ceva pentru toate clasele, pentru comisari pentru magazineri pentru lucrători de la C. F. R. dar pentru această clasă intelectuală ce își muncesce creierul ca să se ducă la 30 ani în mormânt și apoi ca recunoștință vr'un «mititel» să-i arate meritele după moarte — nu s'a făcut nimic. De câte ori mulți poeți și prozatori n'au făcut cum spune poetul ¹⁾.

Flămând m'am dus de multe ori
Cu cărți maestre geniale
Ca să le vând la antiquar
Cu gând să iau ceva parole.

I-am dus și ultima mea carte
«*Les fleurs du mal*» de Baudelaire
Și l'am rugat să-mi spună prețul
Căci mie nu-mi venea să cer.

1) Vezi C. Cosco Poezie.

Și-a pus ovreiu ochelarii
Ș'a filuit cu ochi profani;
Târziu dădu din cap alene

— «Ce zici, iei două zeci de bani?»

Dar poate credeți că această clasă e bogată, vă înșelați. Iată ce spune un tânăr autor al unui volum de versuri²⁾ apărut în anul de grație 1905:

De mă va întreba cine-va— «Cum ai putut avea 5-600 de lei ca să le poți tipări? Față de sărăcia d-tale faci un lux de neertat. *Da n'ai palton* pe astă vreme ca în Siberia și totuși riști a-ți perde sănătatea și a nu te lipsi de tipăritul de poezii și încă ce poezii «Sonete» pe care nu ți le-ar cumpăra de c't bacanii, cărciumarii și bragagii ca *maculatura la cântar*.

Lucrul e trist, trist din cale afară și bine zice Boileau³⁾

Din versuri zi și noapte nu-ți fă o meserie
și apoi

Lucrează pentru nume câștigu-i înjositor
In veci nu-i ținta unui ilustru autor
Asta o spune pentru Francezi dar la noi în țară *pro gloria dei* ajungi să mori de foame ca Ștefan Petica.

*Critica cum stă*⁴⁾ în primul rând avem în literatură «curentul de admirație mutuală» care se laudă și cel-l-alt neparțial, dar de! D-nul ziarist bine-voește să-ți deie în ziar o dare de seamă în schimbul unor perechi de halbe (ce nu se numără) atunci ți-ai asigurat reclama, căci în genere cititorii se iau după ziare — ziarele proclamă geniu, ziarele proclamă nulitate. O persoană mi-a zis că citind în ziarul «Adevărul» un foileton în care traducătorul «Misterelor Parisului» laudă pe Eugen Sue, autorul romanului, și-a zis: dacă o gazetă serioasă și bine scrisă îndeamnă pe public să cumpere romanul, l'a cumpărat și ca el sunt mulți. Cui se datorește succesul «Crima celebră din Constantinopol» sau «O noapte sângeroasă în

2) Sonete de Alin. Craiova, Samitca pag. 71.

3) Boileau Arta poetică pag. 71.

4) Curentul de admirație mutuală e dus de cercul format în jurnl revistei „Sămănătorul” iar cel-l-alt curent de revistele: „Revista Idealistă” „Viața Nouă” „Românul literar”. In definitiv s'ar putea spune că cei mai mulți scriitori nu mai scriu fiind săturați de modul cum se face critica, e de ajuns ca să nu faci parte din cercul mutual și o goană teribilă se îndreaptă asupra autorului (casul cu „Valea Albă” romanul D-lui Silvan) de altfel poetul Radu Rosseti a atins această che tiuue în o conferință ce a ținut-o la Ateneu în luna trecută la „Societatea femeilor romane”.

Harem» de cât acestei reclame bine-voitoare?

Foarte puține cărți au putut să ajungă să se tipărească în a 6 a ediție—o ediție să aibă 1000 exemplare. Dacă la o populație de 7 milioane suflete după ultimele date ale serviciului statistice, Eminescu a putut fi tipărit în 6000 exemplare, Gherea în 3000, atunci ce să ma' zicem de autori mai tineri?

Să socotim cu „ se obicinuește 1 milion numărul acelor care știu carte, și 6 milioane analfabeți, ajungem la concluzia că la 1 milion de oameni cititori s'au putut desface 3000 de exemplare din „Criticele lui Gherea” și ca culme suntem decorați cu pomposul titlu de *Belgia Orientului*.

Librării? Dar cine mai editează astăzi un volum de poezii, dar ce e rebun să arunce banii pe fereastră, și am citit cazul unui literat cunoscut care și-a oferit romanul la un librar din Capitală cu condiția ca librarul să-l tipărească; ei bine, *librarul a refuzat*. Nu se vinde oare azi Colecția Bibliotecii de popularizare cu 10 și cu 15 bani volumul și nu oțerea Casa Samitca romanele celebre ca *Germinal* de E. Zola cu 1 leu 50 bani în loc de 3-50?

Publicul? nepăsător, elita nu citește românește fiind că citește franțuzește, O! nu vă speriați. Credeți că se citește Flaubert, Dickens, Maupasant, Copée, Renan? nu-și perde timpul cu *fleluri d'astea*, citește Sans-Gêne, Cri Cri, și din romane *M-me Flirt* și *Monsieur L'amant* de Jean de la Vandere (ale cărui opere se vând câte 20.000 exemplare)

Burghezimea spune: Ce de poeți ne arde nouă acum! n am timp să mântui Iniversul și Iniversul literar—in definitiv costă 5 bani pe când „Viața nouă”, noua revista a D-lui vid Densușanu costă 50 bani.

Asta zic domnii, dar doamnele cu un aer ironic—Inchipește-ți soro ne-a venit unul ca să ne abonăm la Revista cuture, ian auzi 10 lei pe an, când eu cu 10 lei cumpăr „Mariana” și „O prințesă pe tron” sau „Drama din curtea Saxonă”.

— Așa-i madam și eu l cumpăr, romanul acesta e admirabil.

Și dacă se găsește pe masa unui *highlif* o revistă românească atunci să știe că a fost darnic față de poetul X ce a venit în persoană să-l roge să se aboneze

Dar atunci ce e de făcut! Cu cât înaintăm, mergem înapoi. Care-i soluția acestei pro-

bleme ? care e cauza acestei stări de lucruri?
și atunci zice ea Vlăhuță :

Nu știu; e melancolia secolului care moare,
Umbra care se îneacă la un asfințit de
soare
Sau decepția, durerea luptelor de mai
înainte,
Doliul ce se exală de pe atâtea mari
morminte
Respândindu-se în viață ca o tristă moște-
nire
Umple sufletele noastre de întunerie și
măhnire
Și împrăstie în lume o misterioasă jale
Par-că ar sta în față oara stingerei uni-
versale.

Ingratitudinea e floarea omenească
a zis adâncul cugetător *Blaise Pascal*
Dacă în viața nu dai «cesarului ce-i al cesa-
rului» lăsându-l prada celei mai mari mizerii
în lupta pentru o bucată de pâine — dar
după moarte!?

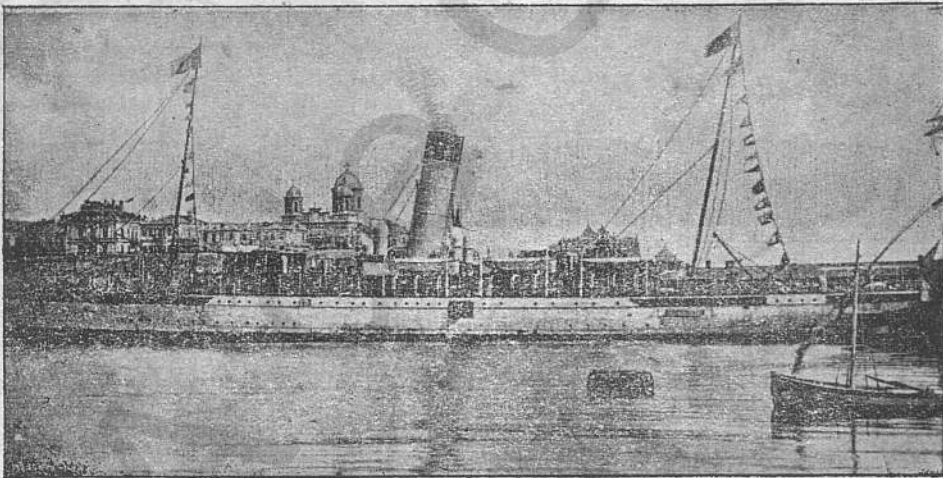
Uitați-vă pentru duiosul fermecător *l'raian*
Demetrescu blândul Tradem nu s'a găsit în
toată țară 200 lei ca să se completeze suma
necesară încă pentru ca să poată fi terminat
monumentul lui făcut de sculptorul *Filip*

Marin. Dar *Eminescu*, *Bolintineanu*, *Ion*
Ghica, *Urechia* își au oare statuiele lor?
Pentru câți *Urechia* n a luptat să i se ridice
monumente publice, «d r pentru *Ionescu-*
Gion?» s'a umblat din oraș în oraș ca să
se strângă fonduri. Mi se pare că în Franța
— pe care o imităm nu e așa, acolo literații
sunt încurajați, operele lor citite, poezilor
lor mari se rădică statui publice, dar ca la
noi la nimeni.

Și ne întrebăm și noi ca poetul
— Unde ni-s entusiaști, visători trubaduri?
Să ne cânte rostul lunei și splendorile
naturei?
Unde ni-s sămănătorii generoaselor cu-
vinte
Magii ocrotiți de stele, mergători înainte?

Iar pentru poeții mai tineri de cât să-și
vadă hârtia satinată cu care e tipărită cartea
lor de versuri de multe ori cu *portretul*
autorului în mâna bragagiilor învălind
acadele—e mai bine să se facă comercianți
de coloniale cu 1 leu la activ și câte-va zeci
de mii la pasiv, căci nu vor avea ce regreta
și mulți îi vor invidia.

M. A. Rennert

VAPORUL REGELE „CAROL I”.

PRIMAVARA

I

Din pururea frumoasa-i țară
Trimite Zâna Primăvară
Sol, pe pământ, la Craiu-Ghenar,
Al Ernei fiu mezin,—din fire
Geros, dar nu fără simfîre,

Voios mai des și trist mai rar.

Drăguțul sol, copil de casă
Din lumile de-azur să lasă
Pe la popas schimbând în șir
Nori albi,—și către Craiu apucă
De la stăpâna lui să-i ducă
Răvaș pe foi de trandafir..

*El Craiului-Ghenar îi serie
Că i s'apropie să vie
Pe-al lunei plăiu, cu dor de flori,
Și-i face Craiului poftire
Să 'nceapă-anume pregătire
Ce-ar bucura pe muritori.*

*Dar Earna nu vrea făr' de vreme
Nimic a fi, și-apoi să teme
A nu 'ndrăgi Ghenar cum-va
Pe Zâna mândră,—ei urâtă,—
Și eat-o iute hotărâtă
Pe sol să prindă 'n calea sa.*

*Dă vifor, spulberă din gene,
Și munți ridică din troene,
Ca 'n cine știe ce ceas rău;
Și pune gerul, pune vântul
Să 'nghețe cerul și pământul,
Să-i fac'o negură, un hău...*

*Iar într'o zi la ea, în țară,
Când află dulcea Primăvară
Că solu-i, bietul mititel,
Sub neauă 'n valea lunei zace,
Trimite har ceresc și'l face
Frumos și gingaș ghiocel...*

II

*Din pururea 'nflorita-i țară
Trimite zâna Primăvară
Alt sol,—la Craiul Făurar,
Al Ernei fiu mai mic,—din fire
Cum schimbător, când cu simțire,
Când fără nici un pic macar.*

*Și solul,—alt copil de casă,—
Din țara-i făr' de nopți, să lasă,
Plutind pe-aripa unui vânt,
Ducând răvașul cu poftirea
De-a 'ncepe Craiul pregătirea
Primirii zânei pe pământ.*

*Ci Earna prinde iar de veste,
Și mai ales acum că-i este
Și ei, aproape de-a pleca;—
Și-apoi ca fiul să'și păzească
De-a zânei vrajă feciorească
Cu care poate subjugă.—*

*Albitu-i păr își despletește
Și iarăș vifor crunt pornește
Mai grămădind munți de ninsori..*

*Dar sprijin ne mai dându-i gerul
Cu vântul mai negrește cerul,
Mai dă pământului fiori..*

*Și totuși, solul, dintr'o țară
În care Zâna Primăvară
Domnește—apururea, răzând,—
Nu poate pune 'mpotrivire
La 'ngrozitoarea răvășire
Și cade 'n cale, suspinând..*

*Când află că o nouă viață
'I-a nimicit Earna 'ndrăsneată,
Craiasa stinge n cer o stea,
Și pentru-a sufletului pace
Trimite har etern de-o face
Mirositoarea micșunea...*

III

*Ci eat'o Earna 'n pribegie
Spre țara-i pururea pustie
Cu mulți ghețari drept căpătâiu.
Trei frați din țara Azurie
Vin Crai pământului să fie
Și sceptrul Marte 'l ia întâiu.*

*El află-ogoare încă ninse
Și amorțire 'n văi întinse,
Triști codri 'n goliciunea lor;
Dar e în ființa lui pornire
De-a 'nviora întreaga fire,
Dar el să simte creator...*

*El e din neamul primăverii,
Și 'ncepe faptul învierii
Spre-a-i pregăti un drum regesc.
N'așteaptă sol; dintr'o zâmbire
Ca rază 'ntinsă peste fire,
Mii, mii de muguri încolțesc..*

*O lume 'ntreagă de ogoare
De văi, de dealuri roditoare
Tresar, răsuflă lung, renasc,
Și iarbă, grâne înfrățite
Prind fețe vesele 'nnoite
Și rād cu vitele ce pasc..*

*Zădarnic, la hotar oprită,
Mai cearcă Earna biruită
Domnia nouă-a turbura,
Căci primăvara vine, trece
Pe lângă-al Ernei suflu rece
Și 'ncepe flori a semăna..*

*Din pururea frumoasa-i țară
Aduce Zâna Primăvară
Tot fastul Curții strălucit
Iar sub fireasca 'nrăurire
A farmecului de 'noire.
Se simte omul fericit.*

N. Rădulescu Niger.

Clipe din viata unui pribeag

12 Septembrie 1903.—... și în fond, nu știu unde e mai bine: orașul e un vulcan, în fundul căruia clocotesc amestecate perversitatea, minciuna, ingratitudea, vanitatea, egoismul, avaritia, trândăvia. În oraș e cerul îngust și 'ntunecat, soarele e rece, luna e dusă pe gânduri, stelele sunt triste, aerul înveninat, fețele mascate, inimile împietrite, trupurile moleșite, bolnave, fără pic de sânge în vine. ... Satul e o grădină în care sunt sădite laolaltă francheța, simplitatea, dărnicia, adevărul, bunătatea, hărnicia. La sat e cerul larg și senin, soarele e cald, luna e vorbăreată, stelele vesele, aerul dătător de viață, fețele curate, inimile călduroase, trupurile robuste, sănătoase cu sânge înfocat în vine.....

Când eram la oraș, doriaam din adâncul inimei să fiu la țară. Voiam să scap pentru cât-va timp din imperiul patimilor, voiam să gust din dulceața ce'ți oferă pacea sfântă a unui sat... Și astă-zi sunt la țară. Cer larg, senin, isvor vorbăreț de cristal, miriști aurii în bătaia soarelui, sălcii pletoase, pomi rămuroși, oameni simpli cu privirea vioae și inimă deschisă... Mă mpresoară tot ce am dorit!.. Și'i liniște...și'i pace... și totuși nu mă simt bine!... Precum la oraș îmi era dor de liniștea de la țară, așa îmi lipsește aici sgomotul orașului. Mă înspăimântă câte odată liniștea aceasta, precum pe un copil îl înspăimântă tăcerea nopței... Pe urmă, aci nu există *uitarea*. Aci gândurile și amintirile își au toată libertatea—și de la prima zi a venirei mele încoace, au și început a mă năvăli, cu o îndrăsneală, cu o stăruință ce mă îngrozește.

Atâta bun are orașul: balsamul numit *Uitarea*. E un balsam răcoritor, care,

chiar dacă nu ți lungeste viața, cel puțin îți ameliorează suferințele.

Te arunci în mijlocul sgomotului, valurile te iau pe sânul lor și te duc înainte, mereu înainte! *Ai început să uiți!*

Te trec fiori când în mijlocul uitărei, un gând rebel și îndrăsneț, lieărește o clipă în mintea-ți strigându'ți:

— *Bagă de seamă, se apropie sfârșitul!*

Atunci tresari, te uiți înaintea ta și vezi cum valurile pe sânul cărora plutești așa de voios, se aruncă, la o mică depărtare, într'un abis. Inmărmurești un moment; ai vrea să te întorci—te uiți îndărăt: e întuneric! Valurile prind a râde un răs ironic și mii din acele creaturi stupide numite oameni de orași, oameni de lumea mare, repetă, ca un ecou uriaș, râsul valurilor:—cântecul tău de moarte!.....

Incetează înmărmurirea; sub impresia unui sentiment până acum străin în inima ta, și care acum te stăpânește cu totul, începi a râde cu cei l'alți:

— După mine, vie potopul!

Abia ai isprăvit și te ai și prăbușit în abisul fără fund.. după tine a venit potopul!... S'a stins soarele și toți aștrii ce pluteau în univers!... Apă, apă, acopere totul, apă și întuneric și... *uitare!*

S'a sfârșit, ai intrat în infern, *te-ai făcut ca toți egoistule!*

Unul mai puțin din puținii ce au inimă!

Intâi durerea, pe urmă patimile josnice te-au prefăcut în sloi de ghiață, în marmoră. Ș'apoi? Nu mai simți, nu-ți mai pasă, nu-ți mai amintești!....

La țară, *uitarea* nu există; aici gândurile te frământă cu o cruzime fără margini, amintirile îți sângerează zi și noapte inima; te omoară, nu dintr'o dată, ci cu încetul și dureros din cale afară.

La țară îi e bine numai țăranului.

*

Liniștea proprie zilelor de sărbătoare, plutește peste sat.

Din turla bisericuței ce se înalță pe un dâmb, picură în aerul cald și molesitor, dangăte prelungi și rare, de clopot.

Roș de sânge învrăstează cerul la asfințit. Spre soare-răsare plutesc leneș câți-va Țourăși subțiri și albi...

Câte un lătrat de câine, pătrunde vag din mijlocul satului, până la mine, ce stau tolănit la poalele unui deal, în iarbă.....

Zeci de gânduri și de amintiri se frământă în creierul meu... De odată, o amintire predomină, alungă pe cele l'alte toate, îmi pune stăpânire pe inimă și gând:—mi-am amintit de ea... Am fugit din oraș, pentru ca să n'o mai întâlnească, să n'o mai văd, și aici, în liniștea satului, ascuns de lume, icoana ei e pururi în fața ochilor mei. Mereu îmi zâmbeste acel cap de sirenă cu părul bogat și mătășos, cu ochii migdalați, negrii, umezi, blânzi și vorbăreți...

De altfel povestea e scurtă și banală :

Ne văzurăm, ne iubirăm—

Mă 'nșelă, ne despărțirăm.

Dar de ce nu'mi mai dă pace amintirea ei? De ce mai aprinde în inima-mi un foc ce mă arde cumplit?... Asta e plata pentru că am iubit adevărat, sincer, cu tot focul unei inimi prea senzibile, prea nebune, prea naive?... Nu'i destul că am fost înșelat?... Și eu care credeam că în singurătate, departe de ea, nici nu'mi voi mai aminti de această iubire!...

Sângerează inimă, suferă, rabdă și învață-te ca pe viitor să nu te mai farmece ori-ce privire galeșă din ochi frumoși și mincinoși, ori-ce pas făcut a lene, ori-ce glas mângâios, ori-ce corp purtat cu o maiestate studiată!... *Fii pe viitor mai scrupuloasă în alegerea unei stăpâne!*

Flacăările de la asfințit s'au stins, a început a se așterne peste fire răcoarea serilor de toamnă...

Pe cer, unde și unde, se aprinde câte o stea.

Lumini licăresc la ferestrele caselor din sat.

Dangătul clopotului a murit...

Mă ridic și cu pași mărunți mă'ndrept spre casă, trist, îngândurat, cu inima sfâșiată, cu creierul ostenit.

Nepăsători, câți-va copii aleargă 'naintea mea, râzând vesel și chiuind.

Cât îi fericesc, cât îi invidiez!... Cum ași vrea să re'ncep viața de la început!

Și în minte îmi re'nvie un fragment dintr'o poezie germană ce am citit-o cândva, de mult și al cărei autor l'am uitat:

„Holde Jugend, süsse Stunden,

„O, wie schnell seid ihr verschwunden!...

24 Septembrie.—Mi-e dor, mă plictisesc, mi-e lene, mi-e bine, me-e rău, mi-e sete de iubire, de mângâere, de cuvinte dulci, mi-e nu știu cum... Inima mi-e un teren

de luptă pentru amalgamul acesta de sentimente, din cari nici unul nu'i așa de puternic ca să le poată birui pe cele l'alte, să le predomine, să rămână singur și absolut stăpân... Dar dacă mi-ar fi inima numai terenul lor de luptă, tot ar mai fi cum ar fi, însă ea în același timp și ținta lor de posedare, obiectul pentru care se luptă—și fiecare trage inima spre sine și mi-o sfășie, sărmana!... Și nu sunt numai astea sentimentele ce se luptă; din dor, se mai naște melancolie; din plictiseală scârbă—și câte încă!

Toate ca toate; dar nu știu cum îi mai poate fi sete de iubire inimei mele, când de atâtea ori s'a convins că *iubirea sinceră* e un element distrugător, e venin luat în doze mici... Însă, poate că chiar aceasta e cauza?!... Sunt și dureri dulci, precum sunt și dulceți dure-roase—și una și alta au în sine o voluptate sălbatecă, amețitoare, ca aceea a hașului sau a opiumului, și, cum unii se dedau beției acestor otrăvuri, inima mea se dedă senzației dulce-de-dure-roasă a iubirei adevărate, calde, pătimase, nebune...

Nu știu: fi-vor toate inimile așa?

Aseară am făcut cunoștință cu d-șoara *Olga Gh.*... M'a surprins un spirit atât de pătrunzător, niște reflexii atât de adânci, deși de o dulce naivitate, niște idei atât de precise și juste asupra lumii și inimilor omenești, la o față atât de tânără și, relativ, cu puțină experiență. Vorbea clar și sigur și într'o frază scurtă și nemeșteșugită rezuma un haos de gânduri largi și sănătoase.

Am putut observa, de și era încă timidă față de mine, că simțea mare satisfacție având ocazia să împărtășească cui-va. cât și cât, din mulțimea de gânduri, teorii și deducții zămislite în creierul ei și tot acolo ascunse, din cauză că aici în sat rar găsește pe cine-va care s'o înțeleagă... Și ce mult te doare când n'ai cui te confia, când n'ai pe aproape nici o inimă care să bată în ritmul bătailor inimei tale!..

E zece și jumătate.

Afară: soare, nouri, vânt și vârtej de praf.

Un car încărcat cu poloboace, so aproape, în pasul boilor, de sat. O turmă de

oi urcă dealul din fața morei și n urma
oilor. fluierând ascuțit vine ciobanul...

— Oare ce-o fi peste deal?... Dar de-
parte. departe în zarea unde cerul se u-
nește cu pământul, pe acolo ce o fi?
Cum o fi?...

Și se deșteptă în inima-mi nostalgia
de necunoscut. dor nețărnut de ducă,
de lungă, nețărnută pribegie!

Ah, mi-e dor, mi-e dor, mi-e dor!!!.

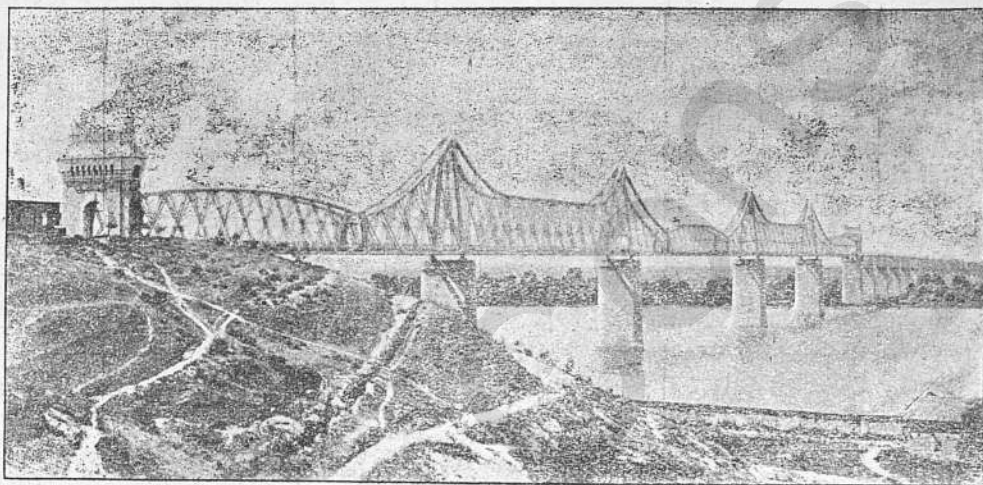
Mi-e dor de-o strângere de brațe moi

Mi-e dor de sărutări ferbinți,

Mi-e dor de ochi adânci senini.
Umezi, blânzi, de farmec plini,
Vorbăreți și cumiți.

Mi-e dor de vremile trăite
De visele trandafirii.
Mi-e dor de lumile pierdute
În regiuni necunoscute
Din zările pustii!...

F. David.—Bacău.

PODUL PESTE DUNĂRE „REGELE CAROL I”

SERENADĂ

Domnișoarei Olga Gh.

Firea doarme—e tăcere...
Singur lacu 'necet suspină,
Cum suspină 'n mâini măiestre
Plin de dor o mandolină...
Și eu stau pe sub balconu-ți
Astăzi ca și în ori-ce sară,
De îmi plâng în versuri dorul
Și mi'l picur din ghitară.

Oare nu știi ce'i amorul,
Mândră floare din Sevilla?...
Și durerea mea amară
Nu'ți deșteaptă 'n suflet mila?...
O, desfă din cadrul ușei
Subțirelele gardine,
De mi te arată, pală
În bătaia lunei pline.

Imi surâde blând și dulce
Și îmi fă un semn din mână,
Ca în parcul plin de roze
Să te-aștept, a mea stăpână—
Și dispari din cadrul ușei
Sub subțirele gardine
Și pe treptele de marmor'
Te coboară 'n parc la mine—

Strâns înlântuiți în brațe,
S'ascultăm cum lacul plânge
Ca un cânt de mandolină
Ce departe vag se stânge...
Și 'mbătat de sărutarea.
Și strânsoarea-ți, **perlă rară**,
Am să'ți cânt în versuri doru-mi
Ș'am să'l picur din ghitară!...

F. David

Jassy, Februarie 1904.

Vi-i soră!

Așa de triști sânt astăzi trandafirii!
Ei simt că farmecul ademenirii
Cu care dezmierdau priviri
Le e răpit de-o gingașă copilă,
Ce pare 'n strălucirea-i o idilă
Impodobită 'n trandafiri.

Și razele de soare sânt mâhnite!
Se cern 'n vițe lungi și aurite,
Ca 'n ochi să nască feerii.
Inchiptuire vană și pustie!
Nu-i chipul fetii mândră feerie
Cu necoprinsă armonii?

Voi, trandafiri și raze vii de soare,
Priviți cu drag la cea ispititoare,
Ea-i dulce! să n'o pizmuiți!
Ea e lumină și coloarea voastră,
Vi-i soră delicată și măiastră
Și vă zâmbește când zâmbiți!

Iulian Siniol.

ISTORIA EPIRULUI VECHEA EPOCA

Să vedem acuma ce ne spune D-na Bader**) «Acești Dumnezeii despre cari «Eleni trebuiau să întrevadă majestatea, «Pelasgi străbunii lor îi uitaseră cu totul în sânul naturalismului lor; să ne «transportăm în muntosul Epir, să urcăm «povârnișurile lui Tomoro și să pătrundem în pădurea de stejari care înconjoară Hieron. Acolo se țin cele trei Peliade, acele preotese ale Dodonei care «în acele timpuri primitive în care preoția se exersa de șeful familiei, erau probabil femeile ce etatea lor făcea mai «venerabile. La această epocă a vieții «în care sufletul a câștigat în frumusețe «ceea ce corpul a pierdut în vigoare, femeia era mai demnă încă de a interpreta secretele cerului.

«Să urmărim pasurile preoteselor. Să

**) D na Bader *Femme grecque*. Paris 1873. † a deute pag. 3.

«le vedem apropiindu-se pe rând de fagul sacru, de isvorul care se întinde de «la piciorul fagului fatidic, basinuri de «aramă, care suspense unele către cele «lalte împrejurul circuitului sacru, re-«sună toate de lovituri, din care unu din «doi este Abius, să vedem anume Palea-«dele înaintând către această statuie de «copil al cărui biciu la lanțurile bronzului, agitat de vânt lovește contra unui «vas de aramă.

«In tremurarea frunzișului, în murmurul apelor, în vibrațiunile metalului, «preotesele cred să audă cuvintele despre care ele le traduc sensul misterios*).

«Și cu toate acestea în mijlocul acestor scene superstițioase prima ființă materială fără început și fără fine cel d'întăiu omagiu cunoscut ce-i fu adresat pe „solul Greciei, Peliadele invoacă pe Jupiter regele cerului și pe buzele lor „cest nume reamintește mai mult dumnezeul adorat de Umanitatea născândă „ca Iudia a Vendas. Femeie să înapoiem „grație aicea aceluia care se celebră de „femeie la un popor pantheist și să rezicem cu mândrețe invocațiunea preoteselor Dedoneene: Jupiter era, Jupiter „este, va fi o! mare Jupiter.

„Din nenorocire nu se oprește acolo „cântecul Peliadelor. Dacă privirea lor „s'a ridicat la cer, nu a întârziat a se apleca la pământ unde vede că se coace „ghinda, și fena (un fel de ghindă) cu „care se nutresc Pelasgii, para, strugurile, smochina, rodia, de care pot gusta „recoroasa sapoare.

„Pământul produce fructe, continuă Peliadele, onorați-l deci cu numele de „Mamă.

Fiind-că cadrul acestei istorii nu ne permite cu descrierea detaliată a tuturor evenimentelor petrecute în Epir, de aceea mă mărginesc la câte-va, iar cel ce doarește a cunoaște pe larg, poate să le citească în diferiți autori ce au scris asupra lor.

În războiul Troiei în afară de Perebei au luat parte și alți Epiroți după spusese lui Omer*); care zice astfel: „Dar

*) Oracolul dedea asemenea decisiunile lui prin calea șorților. Peleadele întrebau încă sburatul păsărilor mai ales acel al corbilor Fota D-na Bader.

* Omer. *Iliada* II cart. 8 paragr 631 curs (trad. Pessimeaux Pag. 48. Paris Charpenton).

„Dar Ulise conducea pe măreți Cifaleni
„cei ce locuiau Itaca și Nerilul cu frunzi-
„șul ondulator, Crocylea și aspra Egilepa,
„Zacyntul și câmpurile Samoscei ce ocu-
„pau continentul pe țărnul opus (prin
țărnul opus se înțelege Epirul.

Istoricul Tucydide**) zice că Epirul
sub Ecizi și până la Piru-cel-Mare era
împărțit în mai multe provincii inde-
pendente și pentru aceasta nu putea să
înflorească, să progreseze, să formeze
chiar un stat puternic.

Până la resbelul Troiei, Omer în Odisea
ne zice că trei regi domneau în Epir.
Unul era Marmeru Ilos, la care se adresă
Ulise când plecă pentru Troia spre a-i
da otravă, otrăvind arcurile lui, dar sus
de sub rege rufuză temându-se de Dum-
nezeu, cel l'alt se numea Fidon domnind
la Thesproc, un om bun și ospitalier, al
treilea era Echetos, care domni tirănește,
acesta era fiul lu Efchuioros și Flageas,
el orbi pe fica sa Metosimin sau Amfisan
după intrigile unui oare-care Olichmo-
dicei. În Epir după deluviu se mențio-
nează ca rege Faeton care venise cu
Pelasgii¹⁾ dominând asupra Thesproților
și Moloșilor unde se stabiliseră Deuca-
lion și Pira părinții lui Elen după Stra-
bon²⁾. Vine asemenea în Epir Thespro-
tul fiului lui Leucalion regele Arcadie
și locul ce-l locuise îl întitulă Thesprota.
Avea ca succesori pe fiul său Ambräu
de unde se născu și numele provinciei
Ambracia. El fu nepotul lui Hercule, dom-
nea când Enea cu soțul ei debordară la
Acțium³⁾. Fiul său Efiros îi succedă și
fundă orașul Furau. Acest rege este cu-
noscut asemenea cu numele de Aidoneus
renumit prin răpirea fetei sale de către
Theseu și eată ce ne zice Nouveau La-
rousse Illustrée pag 136: „Aidonee regele
„Moloșilor în Epir, el trăia cinci zeci de
„ani înainte resbelului Troiei. Tuilhoiss
„ajutat de Thesee voi să răpească
„fiica lui, Proserpina, de care era amore-
„sat, dar decăzură în expedițiunea lor.
„Thesee fu întâlnit prin ordinul Regelui
„și Pylrhois fu sfâșiat de Cerber câinele
„lui Aidoneus. Plutare zice că Proser-

„pina era femea lui și nu fiica. Iată ce
narează: ⁴⁾ „In fine credinciosi angaja-
mentului său Thesee către Perylhois)
„il însoți în Epir, spre a răpi fiica lui Ai-
„doneus regele Moloșilor, care dedese
„femeii sale numele de Proserpina și fiicei
„sale acela de Coreiar cânelui său acela
„de Cerber. El obligă pe aceia care că-
„tau fiica sa în căsătorie de a se lupta
„contra acestui animal cu promisiunea
„de a o da aceluia ce ar fi învins. Dar
„informat că Pylrhoiss și Thesee ve-
„neau să o răpească și nu să o ceară în
„căsătorie, îi arestă, dând îndată pe Pi-
„rylhoiss care fu sfâșiat de Cerber și
„reținu pe Thesee prizonier“.

Mai târziu Thesee fu scăpat de către
Eraclea care putu obține libertatea sa
în urma unor vizite ce făcu lui Aidoneus.
Arian menționează ca rege al Epirului
și pe Cyrineus.

Vasile Diamandi.

Salonic, 12 Februarie 1905.

CRONICA ȘTIINȚIFICĂ

Iluminarea cu acetilenă

DE INGINER POTÂRCĂ

(Urmare)

*Prețul gazului acetilenă și comparația
lui cu gazul de iluminat.*

Un metru cub de acetilenă reclamă 3
chilograme de carbură de calce. Trei
chilograme de carbură de calce costă
după prețul de mai sus 1. ^{leu} 50; deci:
1m³ de acetilenă ar costa 1. ^{leu} 50.

Un metru cub de gaz de iluminat
coastă numai 30 bani.

Ar resulta, că producerea luminei cu
acetilenă ar fi de 5 ori mai scumpă de
cât cu gaz de iluminat.

Vom vedea că nu este așa, căci sunt
alte proprietăți ce vin în folosul costu-
lui acetilenei.

*Puterea luminătoare între acetilenă
și gazul de iluminat.*

Se știe că strălucirea mai puternică
sau mai slabă a unei flăcări constă în

**) Nicola Poliami. Disertațiuni asupra vechiei
Ist. Epirului 1820.

1) Plutare. Viața oamenilor iluștri par Ricard
E. II pag. 265 viața lui Piru Paris.

2). Str. bon Geografia I cart. 6 paragr. V capit.

3). Nouveau Larousse illustrée 15 fan. Par. 238.

cantitatea mai mare sau mai mică a particulelor solide, din care este compusă, devenite, prin ridicarea temperaturii incandescente și deci câștigând proprietatea de a lumina.

Așa: Hidrogenul este un corp combustibil, dar năncăreat cu materii solide. De i se dă foc, produce o căldură enormă, dar o lumină foarte slabă. Dacă însă, în acea flacără slabă produsă de hidrogen pur, arzând, se introduce un corp solid, fie o bucată de var sau un baston de magnesie, ea devine de o strălucire orbitoare.

Resultă dar, că corpii solizi, deveniți incandescenti, produc lumina, dând strălucire flăcării.

În flacăra lumânărilor, în flacăra lămpii cu petrol, în flacăra unei bec cu gaz, lumina este dată de particulele de cărbune în mai mare sau mai mică cantitate, în cari se descompune molecula.

Și în acetilenă lumina e dată tot de particulele de cărbune, din cari este compus, devenite incandescente.

Cum proporțiile de Cărbune (C) și Hidrogen (H) în constituția gazului de iluminat și Acetilenei sunt următoarele:

În gazul de iluminat 12 gr. C la 4 gr. H iar „ „ acetilenă 24 gr. C „ 2 gr. H resultă:

Că în acetilenă avem mai puțin hidrogen ca în gazul de iluminat, deci, arzând, acetilena dă mai puțină căldură ca gazul de iluminat și că în acetilenă, avem mai mult cărbune ca în gazul de iluminat, adică mai multe materii solide, capabile a deveni incandescente și deci emitente de o mai mare putere luminătoare.

Unitatea de măsură pentru puterea luminătoare este, după cum se știe, *carcelul-oră adică puterea de lumină emisă de o lampă carcel, ce consumă 42 grame ulei de rapiță pe oră, cu o flacără de 10 milimetrii.*

Experiența a arătat, că un metru cub de gaz de iluminat, dă o putere luminătoare de 10 carceli oră sau o lumânare zecimală și că un metru cub de acetilenă dă o putere luminătoare de 168 carceliora sau 16.8 lumânare zecimale.

De aci se vede că puterile luminătoare ale acetilenei și gazului de iluminat se au între ele ca raprotul $\frac{168}{18}$ sau $\frac{16.8}{1}$ adică că acetilena dă o putere lumină-

toare de 16.8 ori mai mare de cât gazul de iluminat.

De și am găsit dar, că un metru cub de acetilenă e de cinci ori mai scump ca un metru cub de gaz de iluminat, puterea luminătoare a acetilenei fiind de 16.8 ori mai mare ca a gazului de iluminat costul metrului cub, între acetilenă și gazul de iluminat, după produsul în lumină, este peecum $\frac{16.8}{5}$, adică de 3.36 ori mai efin.

Putem pune în evidență aproape acelaș rezultat și astfel:

Pentru ca un bec de gaz de iluminat să producă într'o oră o cantitate de lumina egală cu un *carcel-oră*, trebuie să consume 125 litri de gaz, adică $\frac{1}{8}$ dintr'un metru cub.

Știm, că metrul cub de gaz costă 30 bani; așa dar, 125 litri ar costa:

$$30 \text{ bani} \times \frac{1}{8} = 3. \text{ bani } 75; \text{ iar:}$$

Pentru a produce o lumină de un *carcel-oră*, într'o oră, cu acetilenă trebuie numai 25 grame carbure calce adică $\frac{1}{125}$ din 3 chilograme carbură.

Știm din cele ce preced că 3000 grame carbură de calce costau 150 bani; urmează dar, că 25 grame costă:

$$\frac{150 \text{ bani} \times 25 \text{ gr.}}{3000 \text{ gr.}} = 1. \text{ bani } 25$$

Raportul de cost dar, între *carcelul-oră* produs prin gazul de iluminat și *carcelul oră* produs prin acetilenă este $\frac{3. \text{ bani } 75}{1. \text{ bani } 25} = 3;$

adică: acetilenul este de 3 ori mai efin ca gazul de iluminat, chiar cu prețul așa încăreat, cum l'am considerat.

Dacă s'ar ajunge ca carbura de calce să coaste, numai 30 bani chilogramul pe cumpărător, la punerea în consumație, atunci s'ar reduce și prețul *carcelului-oră* la 0 *bani* 75, adică iluminarea cu acetilenă ar deveni de 5 ori mai efină ca cea cu gaz de iluminat.

Avantajele acetilenei, în afară de cost, față de celelalte produse de iluminat.

În afară de efinătate acetilena mai presintă următoarele avantaje:

1°) Dă o lumină albă, foarte apropiată de a electricității, strălucitoare și stabilă, lipsită de focul tremurat și centinu al

celorlalte lumini. Prin aceasta proprietăți presintă pentru vedere un avantaj enorm.

2°) Emite foarte puțină căldură, pentru-că hidrogenul e în mică cantitate și prin această proprietate înlătură durerile de cap, pe cari, căldura cea mare emisă de celelalte lumini, o provoacă celor ce se servesc de ele, mai ales în timpul verii.

În această privință avem următoarele proporții :

<i>becul de gaz</i>	produce	660	calorii ;
<i>lampa cu petrol</i>	„	360	„ ;
<i>acetilena</i>	„	74	„ nu-

mai.
3°) Cantitatea de aer necesară arderei este mult mai mică ca la celelalte lumini. Prin această proprietate evită vicierea aerului camerilor, pe care, celelalte lumini, prin absorbirea unei prea mari cantități de oxigen, necesară vederii lor, îl viciază în detrimentul celor ce locuiesc camerele.

4°) E cu mult mai puțin explosibil de cât gazul de iluminat și prin aceasta-i mai ușor maniabil; bine înțeles să nu se abuzeze, lăsând gazul să se producă, umplând camerele.

Să se închidă și deschidă la timp aparatele producătoare spre a nu produce de cât atât cât trebuie și când trebuie.

5°) E mai puțin toxică ca gazul de iluminat și prin această proprietate rărește accidentele de intoxicație.

Principiul lămpilor de iluminat cu acetilenă.

Constă : 1°) în a face să vină carbura de calec în contact cu apa, când voim să aprindem lampa și în a produce separarea materialelor, când voim să stingem lampa.

Două observațiuni găsim necesar a se face aci și anume :

1°) Lampa să aibă regularisată aducerea carburei așa, ca să vină, în contact cu apa, treptat, numai atâta cantitate, cât să alimenteze flacăra, fără a produce deposit de gaz în corpul lămpii deosebit, care, prin puterea sa de expansiune ar presa de la interior pe pereții lămpii și ar face-o în unele cazuri să explodeze ;

2°) Fiind-că, după ce s'a stins lampa, mai rămâne oare-care cantitate de carbura în contact cu apa, și fiind-că aceasta

nu se mai poate sustrage apei, ea se descompune și produce acetilenă ce rămâne în lampă. Acest deposit ar constitui un deregulator al producerii noului gaz, când lampa se reaprinde și ar putea, uneori, provoca și explozii, din cauza a cumularii unei cantități de gaz, întrecând cu mult cantitatea reclamată pentru consumația flăcării.

Pentru înlăturarea acestei neajuns ar trebui ca lampa să fie prevăzută cu o supapă, pe care cel ce maniază lampa s'o deschidă afară, înainte de a reaprinde lampa, spre a eși gazul acumulat ; apoi ; când, din camera de producerea gazului (corpul de lampă), a dispărut mirosul de acetilenă, să se închidă supapa și să se aprindă lampa, deschizând și regulând aducerea carburei.

Mari instalații de iluminat cu acetilenă.

Când e vorba de a se satisface cerințe mai multe precum :

Iluminarea unui cartier ;
 „ unor mari fabrici ;
 „ „ „ usine ;
 „ „ „ clădiri particulare sau mai multor asociații din comune mai avute, atunci se instalează gazogene și gazometre, în cari se elaborează și păstrează gazul și din cari se trimit prin țevi unde necesitatea cere.

În acest caz, fiind vorba de o instalație particulară, fie-care particular are latitudinea să-și instaleze un producător și distribuitor de acetilenă în așa condiții ca să-și poată ilumina după voe o parte numai sau toate încăperile locuinței sale.

Când însă instalația este pentru public, atunci se instalează și comptori automatici, cari să înregistreze cantitățile consumate de abonați, consumație decompusă în carceli-oră după clausele abonamentului, pe timpul voit de abonat, timp înregistrat de comptor.

Ușurința de a putea produce acetilena, efinătatea și calitățile remarcabile ale luminei sale, o vor face cu timpul să se introducă și la sate, când mijloacele comunelor vor permite instalații de uzine cu gazogeni și gazometrii de acetilenă.

Acetilena va ajunge în curând să dea lovitură mortală petrolului rafinat, ca iluminător.

Opran Potârcă
 (Inginer).

PASTELE

*Azi se schimbă frunza'n codru 'n fel de feluri de culori,
Ca și firea omenească de dureri și de fiori...
Cântăreții din pădure au plecat au pribegit—
Cum din suflet pleacă-amorul când speranțele au murit
Vântul în văzduhuri urlă. Codrul nemișcat de vânt,
Seamănă unui cadavru lângă un deschis mormânt.
Câmpul gol, pădurea mută, vântul care urlă sus
Poartă geniul unei stingeri trist ca moartea lui Isus!*

*
* * *

*Soarele pe cer se înalță blând ca'n suflet—fericirea,
Ca o dulce mângâiere mai blajină ca iubirea...
Iarba verde jos pe lanuri, codrul care a'nverzit iară
Par ca fericiri de care sufletele nu'și uitară.*

*Luncile par leagăn dulce în bogata lor splendoare,
Pomi toți de pretutindeni care iar au legat floare;
Crângul, Crângul și pădurea—fluturi ce pe flori zboară
Mi's așa de dragi că 'ntruna vreau să fie Primăvară!*

M. Marius.—Gorj.

CRONICA LITERARA.

Cine nu-și aduce aminte de cele scrise în «Ovidiu» cu privire la producțiunile și la talentele netalentatilor N. Iorga, Ilarie Chendi și St. O. Iosef.

Atunci s'ar fi crezut că vreo patimă oarbă ne silește să ne ridicăm în potriua unor oameni cari au căzut ca o nenorocire ireparabilă pe capul sermanei noastre literaturi. Ne-am ridicat împotriva editării execrabile și monstruoase

de către acești sulfatari a operilor lui Creanga, Eminescu, Ispirescu etc.

Am demonstrat D-lui Iorga cu al seu *Sămănător* de palamidă ce cultivă D-sa acolo, i-am dovedit ce cunoaște și cât se pricepe în literatură, cum i se dovedește zilnic de D-l Tanoviceanu, cum se pricepe în a le genealogiei, ori de D-l Sărbu în a le cercetării istorice.

E bine, astăzi ne bucură fenomenul ce se manifestă și care încoronează cu succes munca noastră

de a face să triumfe cât mai repede adevărul—adevărul că Iorga-Chendi-Iosif n'au talent în domeniul artei, ei iscusință în ale negustoriei de a expune în piața literară marfă proastă, false și trezită, fapt constatat și confirmat azi de: «*Viața Nouă*», și «*Revista Idealistă*» cu toată diplomația acestei din urma de a părea că vrea să se arate în ochii lumii ca neutră și că nu se solidarizează cu prețiosul și colaborator Aug. Scriban, care în articolul seu trăznet «*observațiuni asupra limbei românești moderne*», trăznește ca un Jupiter tendințele dezaastroase pentru limba română nu numai pe Chendi și Iosif, ci însuși pe valorosul poet Coșbuc.

Dar pe lângă sus zisele reviste, «*Cultura Română*», «*Românul literar*» «*Arhiva*» și altele prin vocea lor autoritară, vin să pue stavilă tendinței dezaastroase a sus numiților antreprenori literari. Și acum publicul cetitor să le dea nota ce o merită și să le încurajeze scopul ce-l urmăresc adică: *schilodirea limbei românești*. Curentul stărnit împotriva sus numiților samănătoriști a fost puternic, grandios.

Nici odată n'am cetit un articol mai teribil prin puterea de argumentare, prin ironia cea atât de mușcătoare, ca articolul D-lui Gavanescu în «*Cultura Română*», articol care cu drept cuvânt a fost poreclit trăznet nimicitor al intelectului, moralului, și întregului bagaj de fleacuri ce a putut produce persoana D-lui N. Iorga.

Tot atât de grandios și sublim ne apare Duiliu Zamfirescu întru stavilirea tendinței dezaastroase a

companiei Iorga, cum și Florian Becescu în «*Ovidiu*».

Astăzi noi voci vin să trâmbezeze răul ce ne amenință limba și literatura românească din partea sămănătoriștilor cari își au proseliții lor în două colțuri pământești și anume: la B-Pesta unde câți-va «*bâlbâiați cu gura strâmbă*» scriu: «*s'o înamorat într'ansa*» (!!); ptiuha, rușine să vă fie D-lor de la «*Lucafărul!*»—și la Bărlad doi trei băeți inofensivi cari s'au deprins să vadă în Iorga un Budai—Lama; cu atât mai rău pentru D-lor, căci aceasta dovedește că sunt lipsiți cu desăvârșire de simțul artistic, că numai în vederea—pricopselei și a protecției ce o așteaptă de la Iorga, își ofere serviciile Domnieilor D-lui Iorga, profesând totdeauna neadevărul.

Dar ce pedeapsă mai aspră poate fi pentru acești tineri de cât rănilile ce le primesc de câte ori e bombardată tabăra *Sămănătorului* care implică și pe a *Lucafărului* și pe a *Fătului* de către atleți ca August Scriban, Duiliu sau Gavanescu, cari ne evocă în minte pe un Togo, pe un Iamagata, Kurochi, Oku sau Nogi, asediând un Port Artur apărat de generali a căror viață le e prea scumpă, ca Stoesel ori ca D-l Nebogatov.

Comparația de mai sus e bine aleasă de noi, căci ea ne invederează două lucruri: o stare șubredă și anormală în rândurile taberei numitelor foi, iar Sămănătorul s'ar putea numi cu drept cuvânt un Port Artur pestilențios înăuntrul căruia s'a îngrădit D-l Iorga cu scop ca pe câtă vreme nu va capitula, va fi aprovizionat nu din sursele aristocrației ruse sau ale

Țarismului, ci din acele ale Ministerului nostru de culte—când mai cu seamă are noroc să fie în capul acestui departament un ministru ca.....

Credem însă că timpul nu e departe când însuși tiparul să ajungă a refuza să dea la lumină prăpăstiile de limbă, și de fond istoric ale D-lui Iorga.

Nu putem încheia această cronică înainte de a face o observație justă D-lui Tanoviceanu.

În fie-care număr al «Românului literar» se luptă să ne dovedească că Iorga e un negustor, nu un literat sau istoric. Aceasta este un adevăr care nu mai are nevoie să fie demonstrat pentru a mia oară.

Dar cea ce nu găsim la locul lui este epitetul cu care grațiază pe D-l Iorga de «Pripilă» ori de «Venin».

Cum adică? Dacă D-sa nu s'ar pripi, atunci ar fi în stare să producă ceva trainic?. E, nu vezi că singur îți dărași toată opera cu un singur cuvânt? Noi nu putem admite una ca asta și nici nu e de admis, ci punem punctu pe i, că Iorga nu va fi în stare nici odată să desăvârșească un lucru, căci n'a vroit maica natură cu dănsul. Producțiunea lui confirmă acest adevăr.

Poșta Redacției

Rennert. Cum vezi, nimic nu se perde la noi. Cum putea prin urmare să treacă ne luată în seamă munca Dv. atât de prețioasă? Trimiteți și studiul despre Alexandri pentru No. 4.

D-lui Marius. Credem că ați primit pe Ovidiu.

D-lui Enescu, Babadag. Așteptăm realizarea promisiunii Dv. de astă primăvară, prin care ne veți înlesni puțința de a merge înainte.

Th. Popescu Tg.-Neamț... Idem.

Popescu-Dolj. „Perfectul devenit adevăr“ îl vom utiliza la timp. Pentru moment trimite ceva diu ale inimii.

Comunică-mi în acelaș timp adresele tuturor abonaților pentru lunile de vacanță.

D-lui C. Vidrașcu, Brăila. Mulțumiri călduroase. Dl. Marculescu n'a achitat încă.

Bellu, Parachioi. Nu uita ce te-am rugat în c. p. cu privire la abonații din circumscripția ta. Așteptăm.

D-lui Codrescu. Idem.

Siniol, București. Aștept acum și proza mult dorită.

Antoniu. Laza Am trimis chitanța administrației cum și numerile apărute pe a. c. Salutări amicului.

Nescu, Ploești. Așteptăm promisiunea Nu ne îndoim de concursul d-tale și de aci înainte.

Pr. Ioanovici. Valală Acum constatăm cu regret că ai fost de rea credință. Ce decădere morală pentru o față bisericască!

ORIZABO

